

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om strålsäkerhetscentralen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om strålsäkerhetscentralen ändras.

Syftet med propositionen är att överföra administreringen av strålsäkerhetscentralens internationella sakkunnigtjänster som gäller strål- och kärnsäkerhet till ett aktiebolag som ska bildas.

Aktiebolaget ska helt och hållet ägas av staten och ska administreras av Strålsäkerhetscentralen. Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för ägarstyrningen av bolaget. Aktierna i det aktiebolag som ska bildas tecknas för statens räkning.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2016.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2016.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	3
2.2 Den internationella utvecklingen	3
2.3 Bedömning av nuläget	3
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	4
3.1 Målsättning	4
3.2 De viktigaste förslagen.....	5
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	6
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	6
Konsekvenser för den offentliga ekonomin	6
4.2 Konsekvenser för organisation och personal	8
4.3 Konsekvenser för STUK:s myndighetsverksamhet	8
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	9
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	9
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	9
DETALJMOTIVERING	10
1 LAGFÖRSLAG	10
2 Ikraftträdande	10
3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	10
LAGFÖRSLAG	12
Lag om ändring av lagen om strålsäkerhetscentralen.....	12

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Strålsäkerhetscentralen, nedan STUK, är en statlig centralförvaltningsmyndighet, som är underställd social- och hälsovårdsministeriet. Bestämmelser om centralens uppgifter och befogenheter finns i lagen om strålsäkerhetscentralen (1069/1983) och i förordningen om strålsäkerhetscentralen (618/1997).

STUK har till uppgift att förhindra och begränsa skadliga inverknings av strålning, att sköta säkerhetskontrollen vid användning av strålning och kärnenergi samt att svara för forskning, utbildning och information i anslutning till dessa. Enligt 1 § 7 punkten i förordningen om strålsäkerhetscentralen ska STUK enligt kärnenergilagen, strålskyddslagen, lagen om strålsäkerhetscentralen samt övriga författningar och internationella avtal som rör centralens verksamhet producera sakkunnigtjänster som lämpar sig för verksamhetsområdet.

STUK är i fråga om många funktioner ett nettobudgeterat resultatansvarigt ämbetsverk. Ett av STUK:s resultatområden är serviceverksamhet. Största delen av denna verksamhet är internationell och utgörs främst av projekt som stöder strål- och kärnsäkerhetsmyndigheter i olika länder.

2.2 Den internationella utvecklingen

Efterfrågan på STUK:s sakkunskap ute i världen är stor. Den är betydligt större än vad centralen hittills har kunnat utnyttja. Omvärlden och verksamheten har utvecklats och ändrats under årens lopp i den utsträckning att verksamheten i form av ämbetsverk inte som sådan lämpar sig för att utveckla STUK:s internationella serviceverksamhet som har blivit kommersiell.

För att STUK ska kunna möta de förändringar som sker i omvärlden och i efterfrågan på tjänster behövs en modernisering av förvaltningsmodellen för centralens sakkunnigtjänster så att den motsvarar de behov en företagslik verksamhet har. För den internationella serviceverksamheten bör ett aktiebolag som administreras av STUK bildas. En verksamhetsmodell i form av bolag förbättrar utvecklingen av serviceverksamheten.

Ett konkret exempel är STUK:s samarbete med Saudi-Arabien för att utveckla landets strål- och kärnsäkerhetsmyndighet. Nämda organisation i Saudi-Arabien var dock tvungen att ingå ett temporärt samarbetsavtal med Finpro på grund av STUK:s myndighetsställning. Det är ändamålsenligt att även samarbetet med Ryssland organiseras via ett aktiebolag av detta slag.

2.3 Bedömning av nuläget

STUK:s internationella serviceverksamhet har i huvudsak innefattat sådana projekt som stöder strål- och kärnsäkerhetsmyndigheterna i olika länder och som finansieras av bl.a. Europeiska kommissionen. En betydande del av tjänsterna utgörs dessutom av kärnsäkerhetssamarbetet med Ryssland, som finansieras ur statsbudgeten. Ett nytt stort projekt är det projekt för utveckling av strål- och kärnsäkerhetsmyndigheten i Saudi-Arabien som inleddes 2014.

När det gäller internationella sakkunnigtjänster styrs STUK:s verksamhet i regel av den externa efterfrågan. STUK anser att utgångspunkten även i denna verksamhet ska vara att den främjar strål- och kärnsäkerheten.

Till resultatområdet sakkunnigtjänster hänförs i nuläget samtliga direkta och indirekta kostnader som föranleds av verksamheten och som helt och hållet täcks med avgifter som tas ut hos kunderna. För sakkunnigtjänster används således inte alls STUK:s budgetfinansiering. Lönsamhetsmålet fastställs företagsekonomiskt.

På grund av verksamhetens kommersiella karaktär är det motiverat att sakkunnigtjänsterna överförs till ett bolag som verkar på marknadsvillkor och som smidigt förmår möta kundernas behov och effektivt utveckla sitt tjänsteutbud och kvaliteten på sina tjänster.

STUK:s internationella sakkunnigtjänster omsatte 2014 ca 5 miljoner euro. Dess andel av STUK:s totala verksamhet är ca 12 procent. Målet är att intäkterna från sakkunnigtjänsterna klart ska överstiga självkostnadspriset.

Kundkretsen består främst av myndighetsorganisationer som ansvarar för strål- och kärnsäkerheten i olika länder och av andra aktörer i branschen. Det finns både en intern beredskap och yttre förutsättningar för en lönsam verksamhet som aktiebolag.

Ett bolag som administreras av STUK möjliggör även ett naturligt samarbete med andra finska aktörer beträffande internationella säkerhetsprojekt. Den finska strål- och kärnsäkerhetskompetensen skapar ett starkt fundament för detta.

I enlighet med resultatavtalet från 2014 mellan social- och hälsovårdsministeriet och STUK utvidgar STUK sin internationella serviceverksamhet och förbereder sig för att bilda ett bolag för detta ändamål.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att STUK:s internationella sakkunnigtjänster utvecklas som verksamhet på marknadsvillkor med hjälp av ett konkurrenskraftigt bolag. På längre sikt är målet att exportera finsk strål- och kärnsäkerhetskompetens till länder som inleder och utvecklar användningen av kärnenergi. Utöver STUK kan bolaget även dra nytta av andra aktörer i branschen. På detta sätt kan den kompetens som utvecklats i Finland även förenas med omfattande projekt. Efterfrågan på dessa sakkunnigtjänster är klart större än den efterfrågan som STUK hittills har kunnat möta. Beträffande utvecklingen av verksamheten hjälper både STUK:s eget rykte och den finska kärnsäkerhetskompetensens starka internationella rykte.

Finansieringsmöjligheterna, som är mångsidigare för ett aktiebolag än för ett ämbetsverk, för med sig flexibilitet i planeringen av bolagets ekonomi i en situation där efterfrågan på tjänster varierar från år till år. Bolagsformen förbättrar även styrningen av den verksamhet som anknyter till sakkunnigtjänsterna genom att den bättre beaktar de särdrag hos affärsverksamheten som avviker från STUK:s övriga verksamhet. Tack vare dessa omständigheter har ett aktiebolag bättre förutsättningar att möta de utmaningar som kommer med konkurrensen samt att reagera på sina kunders föränderliga behov.

Aktiebolagsformen gör det möjligt att effektivare kontrollera riskerna. En avgränsning av riskerna på ämbetsverksbasis kan förhindra ett affärsmässigt förnuftigt sätt att verka.

Bättre funktionella förutsättningar än för närvarande skapas för sakkunnigtjänsterna. I ett aktiebolag är det enklare att öka affärsverksamheten och konkurrenskraften. Affärsverksamheten utvecklas ständigt utifrån kundernas behov. Ledningen får mera självständighet och beslutanderätt i affärsverksamhet, och detta gör den smidigare. För sakkunnigtjänsterna skapas allt bättre ekonomiska verksamhetsbetingelser. Omsättningen kan ökas betydligt ända från de första verksamhetsåren. Om antalet nya länder som planerar att ta i bruk kärnenergi ökar under de närmaste åren, är det möjligt att utvidga verksamheten i betydande utsträckning.

Bolagets verksamhet organiseras så att det tydligt kan påvisas att bolaget och STUK är funktionellt och ekonomiskt separata och att de mål som hänför sig till oberoendet nås. Verkställande direktören är ett lagstadgat organ i ett aktiebolag. Verkställande direktören är inte anställd i ett tjänsteförhållande, utan hans eller hennes ställning fastställs i ett avtal för verkställande direktören.

Bildandet av ett aktiebolag ökar förutsättningarna för STUK:s internationella affärsverksamhet på ett lönsamt och långsiktigt sätt samt begränsar riskerna med verksamheten.

3.2 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att funktionen internationella sakkunnigtjänster inom STUK bolagiseras och att för statens räkning tecknas hela aktiestocken för det bolag som ska bildas. Aktiebolaget administreras av STUK, och social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för ägarstyrningen av bolaget. Vid styrningen iakttas bestämmelserna i 6 § i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning.

Aktiebolagets verksamhetsområde är internationella sakkunnigtjänster som gäller strål- och kärnsäkerhet. Bolaget är verksamt på den konkurrensutsatta marknaden och främjar vår export av kompetens som gäller strål- och kärnsäkerhet. Bolagets roll kan variera beroende på projektet. Bolaget kan vara ansvarig avtalspart och verkställare för ett projekt. Bolaget kan även i form av underleverans beställa tjänster av andra aktörer eller samarbeta med andra aktörer som ett konsortium. I sin verksamhet drar bolaget nytta särskilt av STUK:s, men även av andra finska aktörers, kompetens.

På grund av det omfattande och känsliga samarbete som gäller användningen av kärnenergi kan nya kommersiella projekt ha politiska konsekvenser. De bedöms tillsammans med respektive ministerierna innan projekten inleds.

STUK:s sakkunnigtjänster har under årens lopp innefattat kärn- och strålsäkerhetssamarbete med Rysslands säkerhetsmyndighet samt med kärnkraftverken på Kolahalvön och i Leningrad. Tjänsterna har tillhandahållits i enlighet med avtal som ingåtts med ministerierna utifrån STUK:s ansökningar. Under åren 2014 och 2015 har STUK fått direkt finansiering för detta samarbete. Avsikten är att bolaget även ska svara för samarbetet för att förbättra säkerheten vid kärnkraftverken på Kolahalvön och i Leningrad. Verksamheten är inte sådan myndighetsverksamhet som enligt lagstiftningen ska höra till STUK:s uppgifter. STUK:s uppgift är fortfarande att ur säkerhetssynvinkel utvärdera de projekt som ska genomföras, och denna uppgift lämpar sig bättre för STUK.

Med tanke på beredskapsverksamheten och statens centrala säkerhetsintressen som anknyter därtill är det viktigt att bolagets sakkunskap och den know-how som samarbetet med kärnkraftverken på Kolahalvön och i Leningrad genererar finns tillgänglig för STUK i beredskaps-situationer. Detta beaktas i de arrangemang som görs med bolaget.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Bildande av ett aktiebolag

Avsikten är att ett aktiebolag bildas så snart som möjligt efter det att lagändringen godkänts. Avsikten är att utforma aktiebolagets kapitalstruktur på ett sådant sätt att den kapitalfinansiering som reserverats för verksamheten säkerställer driftfinansieringen under den inledande fasen samt förutsättningarna för att effektivisera verksamheten och öka omsättningen.

Staten beslutar i egenskap av ägare om självförsörjningsgraden och ställer krav på avkastningen från det kapital som investerats i bolaget. Utgångspunkten är att bolaget är konkurrenskraftigt i jämförelse med motsvarande företag.

Avsikten är att STUK:s långfristiga avtal som gäller sakkunnigtjänster ska överföras i bolagets namn. Det är på motsvarande sätt nödvändigt att STUK inom ramen för de anslag som ingår i statsbudgeten beviljar bolaget finansiering för strål- och kärnsäkerhetssamarbetet med kärnkraftverken på Kolahalvön och i Leningrad utifrån bolagets ansökningar. Denna funktion avskiljs i bokföringen tydligt från bolagets övriga verksamhet.

Aktiebolagets möjligheter till en lönsam verksamhet är goda både på kort och på lång sikt. Avsikten är att bolagets fasta kostnader ska hållas små. Det primära alternativet är att bolaget självt hyr sina egna lokaler i närheten av STUK:s lokaler.

Egendom

Aktiebolagets ingående balans är 1 miljon euro.

Anläggningstillgångarna består av IKT-utrustning och kontorsmöbler. Utgångspunkten för dimensioneringen av driftskapitalet är att säkerställa att bolaget har ett tillräckligt driftskapital när verksamheten inleds.

Bolagets finansiering under den inledande fasen grundar sig helt och hållet på eget kapital, och därför är självförsörjningsgraden till en början 100 procent. En kapitalinvestering innebär inte någon selektiv ekonomisk fördel för bolaget, eftersom kapitalinvesteringen i första hand gäller inledandet av verksamheten. De funktioner som ska överföras till bolaget har på motsvarande sätt haft medel, arbetsutrymmen och utrustning till sitt förfogande på STUK. Exempelvis projekt finansierade av EU kan få inkomster först några år i efterskott. På investerat kapital ställs krav på avkastning i enlighet med marknadsekonomin.

Varken i EU-länderna eller någon annanstans finns det motsvarande tjänsteproducenter som administreras av en kärnsäkerhetsmyndighet. Närmast motsvarande tjänster tillhandahålls av det tysk-franska bolaget Riskaudit och det italienska ITER-Consult. Riskaudit är en organisation som tillhandahåller tjänster i kärnenergiindustrin och som till hälften ägs av den tyska forskningsorganisationen Gesellschaft für Anlagen- und Reaktorsicherheit (GRS) mbH, medan den andra hälften ägs av det franska forskningsinstitutet Institut de Radioprotection et de Sûreté Nucléaire. GRS ägs huvudsakligen av tyska staten och av kontrollorganet Technische Überwachungsvereine (TÜV). Båda bolagen är till sin struktur lätta projektorganisationer, som skaffar den sakkunskap som behövs för projekten av andra organisationer.

Statsfinansiella konsekvenser

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2016. Bolagiseringen förutsätter i statsbudgeten ett kapital på 1 miljon euro för grundläggningsutgifter, ett belopp som överförs till moment 33.02.87.

Genom bolagiseringen kan man öka serviceförmågan och konkurrenskraften samt lönsamheten i fråga om den verksamhet som ska bolagiseras.

Som aktiebolag har sakkunnigtjänsterna sin egen egendom som har separerats från statens egendom i aktiebolagets balansräkning. Utöver resultaträkningen separeras även aktiebolagets balansräkning med hjälp av separat redovisning. Bolaget verkar helt och hållet med inkomstfinansiering.

Aktiebolaget förblir i social- och hälsovårdministeriets ägarstyrning. Kopplingen av STUK:s kompetens till bolagets verksamhet sker i enlighet med avtal som ingås separat. Eftersom verksamheten med sakkunnigtjänster är kommersiell uppfylls inte rekvisiten för upphandlande enhet i 6 § 1 mom. 4 punkten i lagen om offentlig upphandling (348/2007). Detta innebär att lagstiftningen om offentlig upphandling inte tillämpas på aktiebolagets upphandling.

Bolagiseringen har inte någon effekt på det anslag som beviljas STUK ur statsbudgeten.

Skattekonsekvenser

Överföringen av STUK:s internationella sakkunnigtjänster till bolaget föranleder inte några skattepåföljder.

Det är möjligt att även immateriella rättigheter och personal senare överförs till bolaget. Enligt 43 § 1 mom. i lagen om överlåtelseskatt (931/1996) befrias ett samfund även från att betala överlåtelseskatt vid överföring av affärsverksamhet när de förutsättningar som anges i 52 d § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet råder.

Enligt 19 a § i mervärdesskattelagen (1501/1993) betraktas vid mervärdesbeskattningen inte som försäljning sådan överlåtelse av varor och tjänster i samband med att en rörelse överläts helt eller delvis som sker till den som fortsätter rörelsen och denne tar i bruk de överlåtna varorna och tjänsterna för ett ändamål som berättigar till avdrag.

Aktiebolaget ska i likhet med andra aktiebolag vara inkomstskattepliktigt enligt lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet samt mervärdesskattepliktigt.

Konsekvenserna av bolagiseringen på affärsverksamheten

Aktiebolaget har goda förutsättningar för en lönsam affärsverksamhet. För trygghet av sakkunnigtjänsternas konkurrenskraft och tillväxt ska förutsättningarna för bedrivande och utveckling av affärsverksamhet vara likadana som hos företag som utför motsvarande arbete. I praktiken innebär detta bl.a. en egen balansräkning och arbetskollektivavtal som är jämförbara med övriga företag i branschen.

På längre sikt har bolaget utmärkta möjligheter att utvidga affärsverksamheten i betydande utsträckning. Tiotals länder håller på att planera byggandet av sitt första kärnkraftverk. Dessa

projekt innebär att bolaget har goda möjligheter att exportera oberoende strål- och kärnsäkerhetskompetens.

Bolagiseringen ändrar kostnadsstrukturen så att aktiebolaget får vissa merkostnader jämfört med den verksamhet som bedrevs som en del av en statlig inrättning. Det är främst statsbeskattningen som föranleder kostnader av detta slag. Däremot kommer bl.a. pensionskostnaderna att sjunka, eftersom de efter bolagiseringen fastställs på samma grunder som inom den privata sektorn. Även bolagets indirekta kostnader kan anses vara små.

Bolagiseringen gör det möjligt att utveckla affärsverksamheten så att den blir effektiv och konkurrenskraftig. Det går lättare och snabbare att styra och rikta resurser i enlighet med kundernas behov. Möjligheten att utveckla affärsverksamheten med överskottet från den förbättrar även utvecklingen av verksamheten.

Ett aktiebolag kan lättare knyta partnerskap både i Finland och internationellt. Bolaget är kommersiellt och det har inte uppgifter som är i det allmännas intresse. Det är således lättare att genomföra underentreprenad och andra anskaffningar av varierande slag, när det vid konkurrensutsättningen tillämpas samma praxis som inom den privata sektorn.

Konsekvenser för kunderna och konkurrenssituationen

Många internationella företag och andra tjänsteproducenter tillhandahåller sakkunnigtjänster inom aktiebolagets verksamhetsområde. Det innebär att potentiella kunder har många alternativ när de ska skaffa tjänster. Den finska strål- och kärnsäkerhetskompetensen utgör dock en stor konkurrensfördel för bolaget.

Aktiebolaget köper tjänster av STUK till marknadspris. Avsikten är att bolaget även gör inköp och verkar i samarbete med Statens tekniska forskningscentral och bolag i kärnenergiindustrin vid export av finsk säkerhetskompetens.

4.2 Konsekvenser för organisation och personal

En del av STUK:s personal torde övergå i aktiebolagets tjänst när det inleder sin verksamhet, dock högst 10 personer. När det gäller ordnandet av personalens ställning tillämpas bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i statstjänstemannalagen (750/1994) och statsrådets principbeslut om ordnande av statsanställdas ställning vid organisationsförändringar (26.1.2012). Senare fastställs personalens anställningsvillkor (t.ex. semester, lön för sjukdomstid, pensioner) i enlighet med de arbetskollektivavtal och arbetsavtal som gäller det nya bolaget.

4.3 Konsekvenser för STUK:s myndighetsverksamhet

Bolagiseringen förtydligar STUK:s ställning som säkerhetsmyndighet. Bolaget kommer i motsats till nuläget att ansvara för kommersiella avtal och arrangemang tillsammans med andra aktörer som deltar i projekten. STUK kommer fortsättningsvis att via aktiebolaget delta i tillhandahållandet av internationella tjänster. Samtidigt kan STUK även utveckla sin egen kompetens.

Utgångspunkten är att STUK:s deltagande i tjänsteverksamheten inte ska ha några effekter på myndighetsverksamheten, med andra ord genomför STUK inte tjänsteprojekt genom att in-

skränka eller åsidosätta myndighetsverksamheten. STUK kommer även i fortsättningen att samarbeta med olika myndigheter på samma sätt som för tillfället.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med STUK och avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtanden om propositionen har begärts av arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet, statsrådets kansli, inrikesministeriet, justitieministeriet, Finlands näringsliv EK, Finpro samt Finsk Energiindustri rf. Det kom in sammanlagt 6 utlåtanden.

Remissinstanserna har i regel understött förslaget. Statsrådets kansli har förutsatt att STUK upprättar en noggrann affärsplan, som innehåller den planerade ingående balansen, resultaträkningen och finansieringsanalysen för några år samt en så noggrann vision som möjligt av hur affärsverksamheten kommer att utvecklas under de närmaste åren.

I motiveringen ska det dessutom närmare föras fram verksamhetens konkurrensfält och jämförelseföretag, och hur den föreslagna höga självförsörjningsgraden placerar sig i dessa jämförelser, och huruvida den höga kapitaliseringsnivån försätter bolaget i en bättre konkurrensställning än övriga företag. Arbets- och näringsministeriet föreslår att det i propositionen preciseras att lagstiftningen om offentlig upphandling inte ska gälla det bolag som ska bildas. Eftersom bolaget även ansvarar för kärnsäkerhetssamarbetet i Finlands närområden enligt det anslag som STUK har beviljat bolaget och som grundar sig på statsbudgeten, anser arbets- och näringsministeriet att bokföring av icke-ekonomisk verksamhet av myndighetskaraktär separat från bolagets huvudsakliga, kommersiella verksamhet är att rekommendera för att förhindra korssubventionering samt för att undvika eventuella problem med statsstöd och konkurrensneutralitet. På grund av det omfattande och även känsliga internationella samarbetet kring användningen av kärnenergi är det viktigt att de politiska konsekvenserna av det föreslagna aktiebolagets verksamhet alltid utvärderas innan en ny kommersiell verksamhet inleds av de ministerier (ANM och UM) till vars verksamhetsområde de tjänster som erbjuds hör. Utrikesministeriet påminner om exporttillståndspraxis i fråga om kärnteknologi, informationsmaterial och produkter med dubbla användningsområden samt om behovet att säkerställa att de iakttas i en organisation som verkar på marknadsvillkor. Justitieministeriet anser att lagen om strålsäkerhetscentralen bör reformeras i sin helhet, för att organisationsregleringen ska bli uppdaterad med anledning av bolagiseringsarrangemanget. Dessutom föreslår justitieministeriet en precisering i propositionen av innehållet i och motiveringen till de arrangemang som gäller kärnsäkerhetssamarbetet i närområdena för att motiveringen för bolagiseringsarrangemanget ska vara tillräcklig.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

4 a §. *Ett bolag som administreras av strålsäkerhetscentralen.* Det föreslås att en ny 4 a § fogas till lagen om strålsäkerhetscentralen. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska strålsäkerhetscentralen ges rätt att administrera ett aktiebolag som tillhandahåller strål- och kärnsäkerhetstjänster. Aktiebolaget svarar även för kärnsäkerhetssamarbetet inom Finlands närområden så som det särskilt bestäms om detta enligt de anslag som anvisas för detta ändamål i statsbudgeten. Bokföring av icke-ekonomisk verksamhet av myndighetskaraktär separat från bolagets huvudsakliga, kommersiella verksamhet upprättas för att förhindra korssubventionering och för att undvika eventuella problem med statsstöd och konkurrensneutralitet.

Enligt 2 mom. svarar social- och hälsovårdsministeriet för ägarstyrningen av bolaget. Genom sin ägarstyrning säkerställer social- och hälsovårdsministeriet som den myndighet som ansvarar för den högsta ledningen och styrningen av kontrollen tillgången på tillräcklig strål- och kärnsäkerhetsexpertis vid Strålsäkerhetscentralen till exempel vid omfattande nödsituationer som medför risk för strålning som orsakats av en kärnkraftsolycka. I en sådan situation har Strålsäkerhetscentralen inte en myndighetsroll, men den ska i egenskap av sakkunnigmyndighet producera högklassig information om strålningens betydelse för säkerheten för övriga myndigheter.

När det gäller bolagets verksamhet och ägarstyrningen av bolaget iakttas aktiebolagslagen (624/2006), lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning, statsrådets principbeslut om statens ägarpolitik (3.11.2011), konkurrenslagstiftningen och annan eventuell reglering från fall till fall. Verkställande direktören väljs av en styrelse som har förklarat befattningen ledig för allmän ansökan.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om strålsäkerhetscentralens rätt att placera sina immateriella rättigheter samt utrustning och annat, främst mindre anläggningstillgångar, i aktiebolaget.

I paragrafens 4 mom. föreskrivs om strålsäkerhetscentralens rätt att producera administrativa tjänster och övriga stödtjänster för aktiebolaget.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Det bolag som ska bildas samarbetar med kärnkraftverken på Kolahalvön och i Leningrad när det gäller strål- och kärnsäkerhet. STUK beviljar bolaget finansiering för detta samarbete på basis av bolagets ansökningar. Samarbetet går dock inte ut på att utvärdera anläggningarnas säkerhet. Den uppgiften ansvarar STUK fortfarande för.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Det är ändamålsenligt att ansvara för strål- och kärnsäkerhetssamarbete av detta slag via ett bolag, och samarbetet innefattar inte betydande utövning av offentlig makt. Propositionen är således motiverad med stöd av 124 § i grundlagen.

RP 60/2015 rd

Lagen kan således stiftas i normal lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av lagen om strålsäkerhetscentralen

I enlighet med riksdagens beslut
föreslås till lagen om strålsäkerhetscentralen (1069/1983) en ny 4 a § som följer:

4 a §

De internationella sakkunnigtjänster som gäller strål- och kärnsäkerhet sköts av ett aktiebolag som administreras av Strålsäkerhetscentralen. Bolaget sköter även kärnsäkerhetssamarbetet i närområdena i enlighet med det anslag som Strålsäkerhetscentralen beviljar bolaget.

Social- och hälsovårdsministeriet svarar för bolagets ägarstyrning.

Strålsäkerhetscentralen kan placera sina immateriella rättigheter samt utrustning och andra anläggningstillgångar i aktiebolaget.

Strålsäkerhetscentralen kan mot ersättning till marknadspris producera administrativa tjänster och andra stödtjänster för aktiebolaget.

Denna lag träder i kraft den 2015. _____

Helsingfors den 1 oktober 2015

Statsminister

Juha Sipilä

Familje- och omsorgsminister Juha Rehula